

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The association of South East Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แรกเริ่มมีสมาชิกในการก่อตั้งเพียง 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย โดยนาย อาดัม มาลิค รัฐมนตรี เปรซิเดียมฝ่ายการเมืองและรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศมาเลเซีย โดยนาย ตุน อับดุล ราซัค รองนายกรัฐมนตรีว่าการกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการพัฒนาการแห่งชาติ ประเทศฟิลิปปินส์โดย นายนาร์ซิสโซ รามอส รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศประเทศสิงคโปร์ โดยนาย เอส. ราชาเรตน์ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ และประเทศไทย โดยพันเอก ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ และร่วมกันลงนามในปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) หรือปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) เป็นเอกสารสำคัญฉบับแรกของกลุ่มประเทศอาเซียนที่ประกาศอุดมการณ์และรับรองสถานะในการเป็นอาเซียนร่วมกัน ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ณ วังสราญรมย์ ในกระทรวงการต่างประเทศ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพเสถียรภาพ และความมั่นคงปลอดภัยทางการเมือง สร้างสรรค์ความก้าวหน้าเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก (วรทัศน์ วัชรวิไล, 2533)

กลุ่มประเทศอาเซียนได้ลงนามปฏิญญากรุงเทพ มีสมาชิกเพิ่มเติมเข้าร่วมเป็นสมาชิกอีก 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2527 ประเทศเวียดนาม วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ประเทศลาวและพม่า วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และประเทศกัมพูชา วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 ตามลำดับ รวมทั้งสิ้นปัจจุบันมีสมาชิกอาเซียนรวมทั้งหมด

10 ประเทศ และได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) หลังจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 พ.ศ.2550 ประเทศสิงคโปร์เป็นข้อตกลงทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรต่าง ๆ มีผลบังคับใช้วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 หลังจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ถึง 1 มีนาคม พ.ศ. 2552 ที่จังหวัดเพชรบุรี เป็นการประชุมระดับผู้นำอาเซียนครั้งแรกหลังจากกฎบัตรโดยมีผลบังคับใช้ซึ่งมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยบทต่าง ๆ ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้อาเซียนเป็นองค์กรที่ประชาชนเข้าถึงและเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศสมาชิก ประกอบด้วยบทบัญญัติจำนวน 13 หมวด 55 ข้อย่อย ได้แก่ หมวดที่ 1 กล่าวถึงวัตถุประสงค์และหลักการ หมวดที่ 2 กล่าวถึง สถาปนาบุคคลตามกฎหมาย หมวดที่ 3 กล่าวถึงสมาชิกภาพ หมวดที่ 4 กล่าวถึงคณะองค์กรประชุม หมวดที่ 5 กล่าวถึงองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน หมวดที่ 6 กล่าวถึงความคุ้มกันและเอกสิทธิ์ หมวดที่ 7 กล่าวถึงการตัดสินใจ การปรึกษาหารือที่อยู่บนหลักการ หมวดที่ 8 กล่าวถึงวิธีระงับข้อพิพาทและคนกลาง โดยการประชุมสุดยอดอาเซียนเป็นช่องทางสุดท้าย หมวดที่ 9 กล่าวถึงการจัดการทำงานประมาณและการเงิน หมวดที่ 10 การบริหารและขั้นตอนการดำเนินงาน หมวดที่ 11 กล่าวถึงสัญลักษณ์ คำขวัญ ธง ดวงตรา วันและเพลงอาเซียน หมวดที่ 12 กล่าวถึงการดำเนินความสัมพันธ์ภายนอก แนวทางและขั้นตอนการเจรจา และหมวดที่ 13 กล่าวถึงบทบัญญัติบังคับใช้ (สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ กรมประชาสัมพันธ์, 2554)

หลังจากมีการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 9 ที่บาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 7 - 8 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ได้ถือกำเนิดประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเป็นทางการ จากการลงนามของผู้นำอาเซียนในรูปของปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนที่เรียกว่า ปฏิญญาบาห์ลีฉบับที่สอง (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) โดยให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2563 ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ที่เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ตกลงร่วมกันเร่งรัดให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2558 ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ ประเทศไทย ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในเอกสาร แผนปฏิบัติการสู่ประชาคมอาเซียน 2009 – 2015 (Roadmap for an ASEAN Community 2009 – 2015) ซึ่งเป็นการรวมพิมพ์เขียวหรือแผนงานประชาคมประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก (Pillars) ที่เรียกว่า ได้แก่ 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

(ASEAN Political-Security Community : ASPC) มุ่งให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ด้วยดี มีเสถียรภาพอย่างรอบด้าน มีกรอบความร่วมมือเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัย มั่นคง 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) มุ่งให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน ทำให้ภูมิภาค มีความเจริญรุ่งเรือง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ เพื่อการเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนใน ประเทศสมาชิกของกลุ่มอาเซียน และ 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) เพื่อให้ประชาชนในแต่ละประเทศอาเซียน อยู่ร่วมกันภายใต้แนวคิดสังคมที่เอื้ออาทร มีสวัสดิการทางสังคมที่ดี และมีความมั่นคงทางสังคม โดยประชาคมอาเซียนมีเป้าหมายในการรวม 10 ประเทศสมาชิกเป็นหนึ่งเดียวเพื่อสร้างความมั่นคง ผนึกผสานกันอย่างกลมเกลียวเหนียวแน่นและเสริมความแข็งแกร่งร่วมกันให้เข้ากับวัตถุประสงค์ อันยั่งยืน มีสันติภาพ และแบ่งปันความมั่นคงระหว่างกัน ในภูมิภาคเดียวกัน สำหรับ AEC มี เป้าหมายหลักในการที่จะรวมตลาดของ 10 ประเทศสมาชิก ให้เป็นตลาดและฐานผลิตเดียวกัน (Single Market and Production) ภายในปี พ.ศ. 2558 ตามแผนงานในเชิงบูรณาการในด้านเศรษฐกิจ หรือ พิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) มีกรอบอยู่ 4 ด้าน คือ การ เป็นตลาดและฐานผลิตเดียวกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน การพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างเสมอภาค และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (ไพโรธธี ศรีสุทธิเกิด พร, 2555)

ภายในปี พ.ศ. 2558 อาเซียนให้มีการดำเนินจัดตั้ง AEC ให้แล้วเสร็จ ด้วยการเป้าหมาย หลักในการเป็นตลาดและฐานผลิตเดียวกัน ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถการพัฒนาเศรษฐกิจ และการบูรณาการกับเศรษฐกิจโลก เพื่อยกระดับการแข่งขัน การสร้างความร่วมมือในการพัฒนา ระหว่างกันในประเทศสมาชิก และการสร้างอำนาจต่อรองในระดับภูมิภาคซึ่งเป็นหนึ่ง ในสามเสาหลักที่สำคัญไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (นิโบล ปางลีลาศ, 2553)

จากการเคลื่อนย้าย การเปิดเสรีทางการค้า การลงทุน และแรงงานฝีมือ ทำให้ต้องมีการปรับตัวและเตรียมพร้อมตลอดจนพัฒนาส่งเสริมความรู้ให้เกิดการรับรู้แก่สถาบันการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพ และผู้มีส่วนร่วมในตลาด โดยต้องให้เกิดความตระหนักต่อโอกาสที่เปิดกว้าง ไม่ว่าจะเป็น ความรู้ ความเข้าใจ โดยเฉพาะด้านการศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะต้องมีการพัฒนาความรู้ทางด้านวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในอาเซียน (พัชรพล วังสนธิ์, 2551) จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้นักศึกษาภายในประเทศไทยต้องตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่องของการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ AEC ในเรื่องของ การเป็นนานาชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการมีทักษะการประกอบอาชีพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตตามแนวคิดของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ผู้ที่สนใจหรือศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางในการศึกษา พัฒนา ปรับปรุงและเปิดหลักสูตรให้กับนักศึกษาสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.2 วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 2) เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- 3) เพื่อเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

- 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกัน
- 2) การรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ มุ่งศึกษาการรับรู้ที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.4.1 ขอบเขตประชากรและพื้นที่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตทั้งหมดจำนวน 16,368 คน โดยทำการสุ่มเลือกจาก 3 คณะ ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะนิเทศศาสตร์ (ข้อมูลจากการสอบถามฝ่ายทะเบียนการศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต)

1.4.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่เดือน 1 สิงหาคม 2556 – 31 สิงหาคม 2556

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม ดังนี้

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา คณะที่ศึกษา รายได้

การรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามแนวคิดของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (2553) 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการเปิดเสรีการค้า

ด้านการเปิดเสรีการบริการ

ด้านการเปิดเสรีการลงทุน

ด้านการเปิดเสรีเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ

การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตามแนวความคิดของ
วิจารณ์ พานิช (2555) และ ัญญลักษณ์ วีระสมบัติ (2555) โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ด้านการเป็นนานาชาติ

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ด้านการประกอบอาชีพ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถทำให้ทราบถึงการรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการ
เปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา โดยผลที่ได้ดังกล่าวจะเป็น
ประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องตามดังต่อไปนี้

1) สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อม
ให้แก่ภาครัฐและเอกชน อาทิ กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน
สถาบันการศึกษา องค์กรต่าง ๆ ที่สนใจ และต่อด้านนักศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2) สามารถนำข้อมูลไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรให้กับ
สถาบันการศึกษา และองค์กรที่สนใจเกี่ยวกับการรับรู้ผลกระทบทางเศรษฐกิจในการเตรียม
ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3) ให้นักศึกษาตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
และเกิดการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การรับรู้ หมายถึง การรับข้อมูล ตีความหมาย แล้วจึงจัดระเบียบจากสิ่งเร้าที่เข้า
กระทบผ่านตัวบุคคลโดยผ่านระบบประสาททั้งห้านำไปสู่การเกิดพฤติกรรมที่บุคคลรับรู้
ถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หมายถึง
การรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเข้า สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในประเทศไทย
สู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Production Base) ซึ่งเป็นการทำให้เกิด
การเคลื่อนย้ายอย่างเสรี ได้แก่ ด้านการเปิดเสรีการค้า ด้านการเปิดเสรีการบริการ
ด้านการเปิดเสรีการลงทุน ด้านการเปิดเสรีเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ

1. ด้านการเปิดเสรีการค้า หมายถึง การรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการยกเลิกภาษีศุลกากร และการยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในทุกรายการ ยกเว้นสินค้าที่มีการอ่อนไหวและอ่อนไหวสูง ได้แก่ กาแฟ มันฝรั่ง มะพร้าวแห้ง และ ไม้ตัดดอก ซึ่งมีผลกระทบทำให้สินค้าส่งออกหลายรายการของไทยได้เปรียบคู่แข่งในอาเซียน ข้าวโพด ผลิตรั้วยาง เฟอร์นิเจอร์ และในขณะที่สินค้าบางรายการต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันที่มีความรุนแรงขึ้น ได้แก่ ผลิตรั้วมันสำปะหลัง ผ้าฝ้าย เม็ดพลาสติก

2. ด้านการเปิดเสรีบริการ หมายถึง การรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการจัดซื้อจำกัดต่อการค้าบริการ ได้แก่ การขนส่งทางอากาศ เทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพ การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ เช่น ธุรกิจโลจิสติกส์ที่กำหนดให้ต่างชาติลงทุนได้ร้อยละ 70 หากไทยไม่มีการพัฒนาเพื่อรับมือกับการไหลเข้ามาของทุนต่างชาติ จะทำให้ภาคบริการของไทยไม่สามารถแข่งขันได้ และมีฐานะเป็นเพียงแหล่งลงทุนที่ได้ประโยชน์จากการจ้างงานเท่านั้น ไม่มีโอกาสได้ประโยชน์ในฐานะผู้ลงทุน หรือเจ้าของกิจการที่จะมีส่วนในผลประโยชน์มหาศาลจากธุรกิจบริการในกรอบของอาเซียน

3. ด้านการเปิดเสรีการลงทุน หมายถึง การรับรู้ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการได้โดยนักลงทุนต่างชาติ ความยาก/ง่ายในการเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้กรอบสาขาที่กล่าวถึง หรือในทางวิชาการมักจะเรียกรวม ๆ ว่า “การเข้าสู่ตลาด” เช่น อาจก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการผลิต เพิ่มผลผลิต เพิ่มผลผลิต และทำให้ประเทศได้ประโยชน์จากมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่สร้างขึ้น

4. ด้านการเปิดเสรีเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ หมายถึง การรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายหรืออำนวยความสะดวกในการเดินทางสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าบริการ และ การลงทุน ได้แก่ อาชีพ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ และนักบัญชี อาทิ แรงงานฝีมือในอาเซียนย้ายจากประเทศที่มีค่าตอบแทนต่ำไปยังประเทศที่มีค่าแรงสูงกว่าและมีการใช้ภาษาอังกฤษอย่างแพร่หลาย และเกิดการแข่งขันของตลาดแรงงานฝีมือมากขึ้น

การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หมายถึง การเตรียมสภาพร่างกายและจิตใจในการเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน โดยพิจารณาจากภารกิจที่ดำเนินการแล้ว/มีความพร้อม และภารกิจที่ยังไม่ได้ดำเนินการ/ยังไม่พร้อม 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเป็นนานาชาติ หมายถึง การยอมรับ การเรียนรู้ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ที่แตกต่าง และสามารถทำงานร่วมกันกับชาวต่างชาติได้

2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การเรียนรู้ ศึกษา ข้อมูล และการใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างมีประโยชน์ ถูกต้อง เหมาะสม และติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายต่าง ๆ ภายในกลุ่มประเทศอาเซียนได้

3. ด้านการประกอบอาชีพ หมายถึง การศึกษาหาข้อมูล หลักเกณฑ์ ข้อกำหนดเกี่ยวกับอาชีพและประเทศในกลุ่มอาเซียน